

Hauria superat el Bloc el 5%? "Ho ignore, però tots sols, mai no han entrat a les Corts"

—Sí. Era l'única manera d'arribar als immigrants, la majoria dels quals no sap el valencià. Amb tot, ens deien que hi havia poca presència del castellà.

—Al país hi ha prop de 70.000 persones que el 2007 van votar PP i que ara no ho han fet. No han optat pel PSPV, per Esquerra Unida o per vots altres, però. Com podeu atreure'ls?

—Aquest espectre de gent, que no fa un vot estrictament ideològic, és el que hem de captivar en aquesta legislatura. Som a la legislatura del canvi, tenim el repte de persuadir-los que amb la nostra alternativa, la vida els anirà més bé.

—La Generalitat es trobarà obligada a retallar la despesa. Això us ho facilita?

—Ací molts han viscut la vida d'uns altres, han estat espectadors de la vida dels altres. Però ara que al Consell li caurà tot a sobre —els problemes judicials i el caos econòmic—, molts prendran consciència del cercle infernal en què hem viscut i per culpa del qual patirem de valent. Un govern valencià que, a més, diu que no pensa pujar els impostos...

—Potser no els apujarà, però sí que començarà a estendre a l'ensenyament el model sanitari mixt. Volen cedir parcel·les públiques a col·legis privats.

—Quan veig la cara de Gerardo Camps [vice-president segon i conseller d'Economia i Hisenda], intuec que la cosa és molt pitjor que no ens diuen. I no els queda cap conill a la cistella. Ja poden mostrar-se eufòrics, que "al pecat duen la penitència", com diria la Pasionaria.

—Us fa sospitar la proliferació de centres de la Universidad Católica San Vicente Màrtir, justament ara que les finances de l'arquebisbat són minses?

—I tant. S'han reproduït com esclata-sangs, és un gran enigma. Estic delerosa que arribe el primer dia que puguem presentar preguntes parlamentàries, ja en tenim una bateria enllestida.

—Després no les accepta la mesa.

—Doncs anirem al Constitucional, on ja ens han donat la raó unes quantes vegades i on dictaran sentència prompte.

—La societat valenciana es revoltarà si s'hi introdueix un sistema sanitari de copagament?

—Quan isquen de l'hospital i els diuen "la vostra factura", penseu que no reaccionaran? Això afectarà tothom que no forme part de l'elit econòmica o que no siga un dels amics xarons de Camps. Quan la gent reba la factura, el nostre discurs tindrà encara més sentit: veieu com no calia tant d'Àgora i de Copa de l'Amèrica? Una cosa és que els avises en persona que anem al copagament, com els diputats del PP i reconeixen als passadissos de les Corts, i una altra de molt diferent és que el ciutadà ho perceba.

—Què passarà amb la CAM?

—La situació és desastrosa, hem demanat responsabilitats civils i penals als seus responsables, com als Estats Units. La llàstima és no haver disposat d'una banca pública, i l'Institut Valencià de Finances podia haver-ho estat. La banca privada ha provocat el tancament de molts negocis i la baixa de molts autònoms; amb una banca pública potent, la privada s'hauria sentit molt pressionada.

—Heu proposat el PSPV i Esquerra Unida de blocar l'elecció del consell de RTVV si no se'n garanteix la pluralitat. Hi haurà receptivitat?

—Espere que sí. No hi hem parlat.

—Quan se n'anirà Camps?

—Es tan agosarat que potser arriba al judici oral, però de segur que no continuarà un cop el condemnen.

—Una de futur: us veieu com a cap de llista el 2015?

—Uf, no en tinc ni idea! No sé què succeirà d'ací al 2015.

—I una de passat: què hauria estat d'Oltra si no haguera accedit a les Corts? Hauríeu dit adéu a la política?

—Hauria tingut més temps per als meus fills i per a la meua feina privada [d'advocada], però no hauria abandonat la política. Tinc un ideal i a casa som molt polítics: parlem de política o del València CF. I no cal un càrrec públic per a ser a la política: hi vaig ser sense i espere ser-hi sense, en un futur. Sí que us dic que tot sovint trobe a faltar no poder dedicar més temps a la meua feina.

Victor Maceda

Dalt, en blanc i negre, imatges d'Enric Morera a la primera etapa de la UPV: a la primera fotografia apareix acompanyat de Pere Mayor, que acabarà essent el seu predecessor. Dalt, a la

Mònica Oltra Jarque es deia Mònica Jarque Tortajada, tenia 12 anys i vivia a Neuss (República Federal Alemanya), quan Enric Xavier Morera i Català, un jove de 17 anys d'Oliva (Safor), va demanar l'alta al Partit Nacionalista del País Valencià (PNPV). Era el 1981, ara fa trenta anys, i res no feia pensar que a tots dos els esperava un futur en comú. Però era així.

L'any 1984 els Oltra Jarque s'instal·len a Paterna (Horta). L'aprovació de la llei del divorci ja permetia que els fills de les parelles no casades incorporaren el cognom patern, un tràmit que faran a Alemanya i en què seran pioners. Influenciada per l'ambient que respira a casa —en què la política ocupa un lloc preeminent—, Mònica Oltra s'afilia al Partit Comunista

dreta, amb l'escriptor i antropòleg Joan Francesc Mira, que el 2000 fou candidat al Congrés dels Diputats pel Bloc: Mira va dissenyar, en bona mesura, la reorientació ideològica de la formació. A sota, Morera novament amb Mayor, durant un congrés, i a la campanya municipal de València del 1999, acompanyat de la verda Mara Cabrejas. Al costat d'aquesta imatge, Morera signa el Compromís del País Valencià, amb Glòria Marcos darrere seu. Tot i que el resultat de l'entesa multipartida als comicis del 2007 no va ser el que s'esperava, Morera fou escollit diputat i n'esdevingué portaveu.

Venim del nord, venim del sud

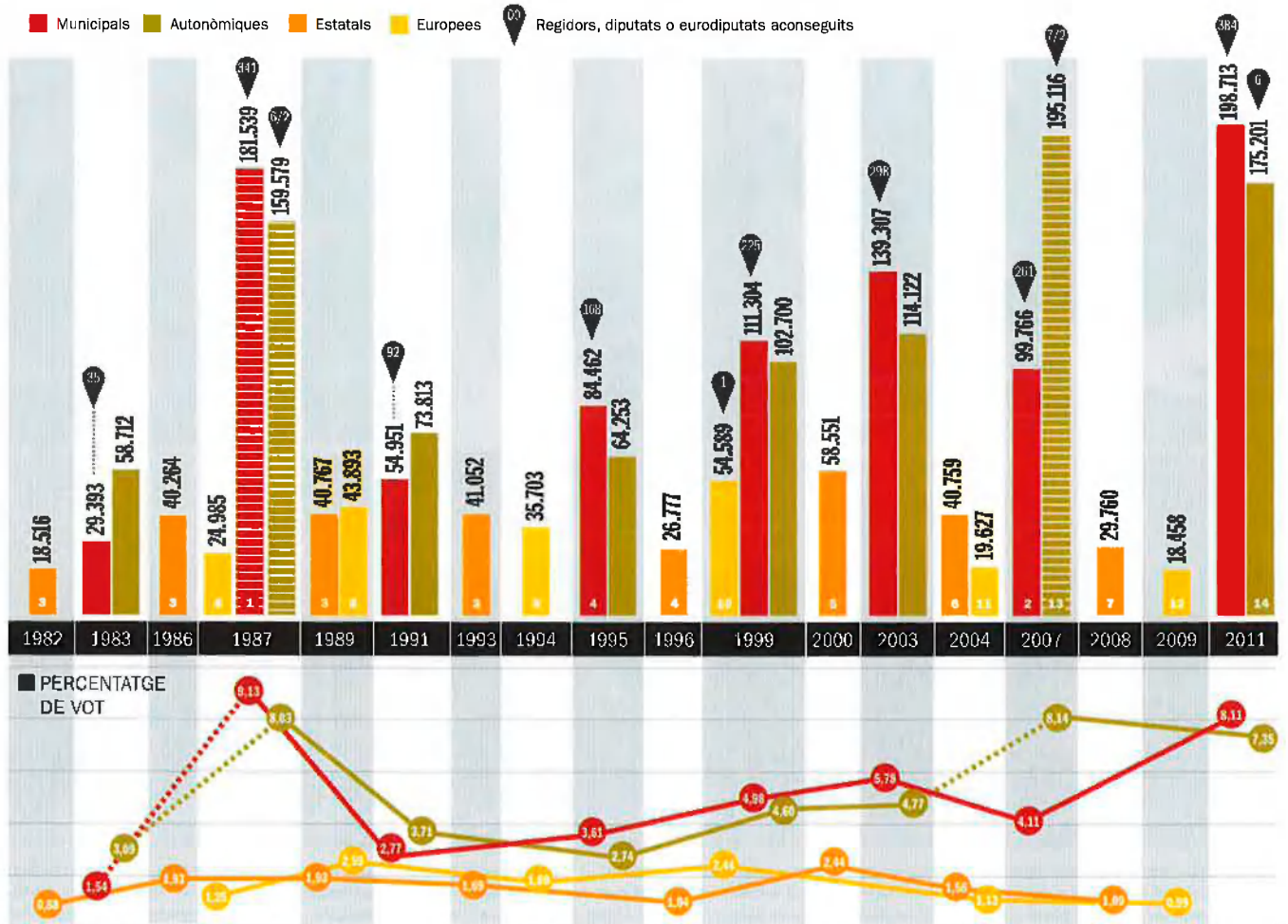
Enric Morera va protagonitzar la mutació del nacionalisme d'arrel fusteriana de la vella UPV en el "valencianisme progressista" que preconitza el Bloc. Paral·lelament, Mònica Oltra i Joan Ribó van evolucionar del comunisme a un ecosocialisme que ha acabat convergint amb els primers. Un procés de fusió que ha durat vora tres dècades.

quan entra a l'institut. També militarà a la Joventut Comunista del País Valencià, de què serà coordinadora general fins a la dissolució del moviment, el 1991.

Quan Oltra s'ha matriculat a la facultat de Dret, l'any 1988, Morera acaba la carrera. Tots dos anhelan esdevenir lletrats alhora que conreen la passió per la política. En el cas d'ell, una preocupació molt lligada al país. El 1984 ja ha participat activament en la conformació de la Unitat del Poble Valencià (UPV) com a partit polític i del 1985 al 1987

De la UPV al Bloc, i del Bloc a Compromís

■ NOMBRE DE VOTS | CANDIDATS ELECTES

1 U-UPV. El 1983, separats, tots dos havien aconseguit un 9,88% dels vots i 346 regidors.
 2 En algunes poblacions, el Bloc va presentar-se amb EUPV sota la marca Compromís, i obtingué 28.363 vots (1,17%) i 39 regidors.
 3 Del 1982 al 1993, Unitat del Poble Valencià (UPV).
 4 / - El 1995 i 1996, UPV-Bloc Nacionalista Valencià.

5 El 2000, Bloc Nacionalista Valencià-Els Verds-Valencians pel Canvi.
 6 El 2004, Bloc-Esquerra Verda.
 7 El 2008, Bloc-Iniciativa-Verds.
 8 El 1987 i el 1989, Esquerra dels Pobles.
 9 El 1994, CIU-UPV.
 10 El 1999, CIU-Bloc-PSM. En compliment dels acords interns de la coalició, Enric Morera, que figurava al número 5 de la llista, va

ocupar un escó d'eurodiputat de l'abril al juny del 2004.
 11 El 2004, Galeuscat.
 12 El 2009, Coalició per Europa.
 13 Compromís pel País Valencià a les eleccions autonòmiques. En formen part Esquerra Unida, Bloc, Els Verds, Esquerra Ecologista i Izquierda Republicana.
 14 Coalició Compromís (Bloc-Iniciativa-Esquerra Ecologista).

Font: Anell Històric Electoral de la Generalitat Valenciana // Gràfic: V. Prieto

ha estat secretari general dels Joves d'UPV. La UPV ja havia sorgit com una coalició entre el PNPV –a què pertanyia Morera i que era integrat per nacionalistes moderats que no volien adscriure's a cap força estatal– i l'Agrupament d'Esquerra del País Valencià –un grup d'escindits del Partit Comunista del País Valencià (PCPV) i del Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN)– amb vista als comicis estatals del 1982. Una entesa que tan sols va obtenir 18.516 vots (el 0,88% dels emesos a les circumscipcions valencianes) però que,

malgrat tot, va consolidar-se fins a esdevenir un partit.

A les primeres eleccions autonòmiques, les del 1983, la coalició UPV –en què també s'inserirà Esquerra Independent de Castelló– suma el 3,09% de les paperetes i comença a patir les conseqüències d'una llei electoral blindada un any abans a l'Estatut a partir de l'acord entre els socialistes i la UCD: el 5% necessari per tal d'obtenir representació a les Corts afeixugarà, i de quina manera, el futur del nacionalisme al País Valencià. Aquell 1983 les

urnes municipals atorgaran 35 regidors a la UPV.

El 1984, quan s'inscriu al registre de partits polítics, la UPV proclama que “el reconeixement del fet nacional valencià és lligat a l'afirmació de les relacions històriques i la unitat lingüística dels Països Catalans. Implica, així mateix, malgrat la inexistència de projectes polítics institucionals, el reconeixement dels Països Catalans com el marc on s'ha de produir el procés històric nacionalitari, que difícilment pot culminar per separat”. Uns estatuts que el temps modificarà i molt.

Dalt, Mònica Oltra i Julio Anguita, durant l'etapa d'aquesta a la Unió de Joventuts Comunistes d'Espanya; va lliurar la federació valenciana fins el 1991. Com a diputada de Compromís s'ha fet famosa no sols per la seua dialèctica, sinó també per haver lluit tot de samarretes crítiques. Contra la corrupció, en favor del Cabanyal, de les víctimes de l'accident del metro de València o –la més recent, a la seua primera aparició a l'ens públic– contra Canal 9.

El primer acostament. No n'eren conscients, però el 1987 Oltra i Morera van fer pinya per primera vegada. Ell tenia 23 anys, i ella, 18. Esquerra Unida i la UPV es presenten coalitzats als segons comicis valencians. Dels sis diputats que s'anoten conjuntament, dos –Pere Mayor per València i Aureli Ferrando per Castelló– són de la UPV. El trencament d'ambdós grups a l'hemicicle fou immediat, cosa que generà unes desconfiances

mútues que costarà vint anys de guarir. A partir del 1990, mentre Oltra assumeix diversos càrrecs al comitè federal de la Unió de Joventuts Comunistes d'Espanya, Morera inicia una etapa de quatre anys com a funcionari de la comissió jurídica del Parlament europeu. Hi emigra just quan la UPV travessa el seu moment més difícil, amb l'escissió del Partit Valencià Nacionalista (PVN) que, comandat per Pepa Chesa i Paca Sevilla,

preconitzava un viratge interclassista i un allunyament encara més gran de les tesis de Joan Fuster: l'adscripció nacional que promulgava era estrictament valenciana, de fet, i la línia ideològica, centrista. En qualsevol cas, el PVN mai no van comparèixer davant les urnes i als comicis valencians del 1995 s'uniria al seu partit mare, tot naixent la fórmula UPV – Bloc Nacionalista. Aquest mateix any, una vegada aprovada la carrera, Mònica Oltra

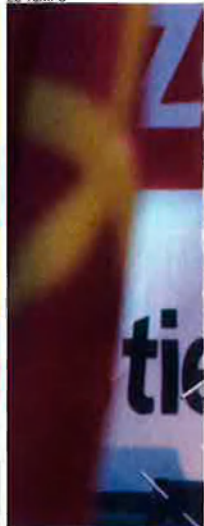
EL TEMPS

EFE

EL TEMPS

comença a exercir com a assessora jurídica d'Esquerra Unida del País Valencià (EUPV) a la Diputació de València. Més endavant ampliarà l'assessorament a col·lectius com ara Lambda –de gays i lesbianes– i col·laborarà amb ONG com Amnistia Internacional, alhora que defensarà casos de dret de família i d'apostasia. El seu primer càrrec organitzatiu a EUPV serà, és clar, a l'àrea de drets i llibertats.

De la seua banda, en tornar de l'euro-parlament, Morera accedirà a l'executiva de la UPV i madurarà el trànsit cap al Bloc Nacionalista Valencià. El 1999, a 35 anys, es presenta als comicis municipals de València en coalició amb Els Verds del País Valencià, i obté 12.897 vots (el 3,27%). Aquell mateix any també concorre a les eleccions europees sota la coalició CiU-Bloc-PSM, que al País Valencià aconsegueix 54.589 vots (el 2,44%). Gràcies a l'acord amb els convergents, de l'abril al juny del 2004 Morera esdevindrà diputat a Estrasburg, un càrrec que compatibilitzarà amb la secretaria general del Bloc que havia començat a ocupar al congrés extraordinari del setembre del 2003, un cop passades les eleccions valencianes.

Adéu UPV, hola Bloc. Formalment, el Bloc Nacionalista Valencià havia nascut el 12 de maig del 1998. El 1997 ja s'havia constituït com una federació de partits que aixoplugava la preminent UPV, el PVN, els Nacionalistes d'Alcoi, el Bloc Progressista de Monòver i el Grau Unit de Castelló. Esquerra Valenciana, corrent sorgit anys abans, s'hi integrarà

en peu d'igualtat. El congrés constituent del Bloc, però, no s'esdevindrà fins el 2000, i Xavier Trias, aleshores conseller de Presidència de Jordi Pujol, hi actuarà com a mestre de cerimònies. El conclave significa el tomb definitiu del partit cap a posicions més temperades. S'accepta l'Acadèmia Valenciana de la Llengua com a ens normatiu i es parla de "nacionalisme de confluència", un pas més enllà del "País Valencià com a marc únic d'actuació" que ja s'havia aprovat al congrés de l'Eliana, el 1996, quan la formació soterrà les tesis fusterianes. Un tomb ideològic dissenyat en bona mesura per Joan Francesc Mira, que l'escriptor i antropòleg resumirà a *La nació dels valencians* (Tres i Quatre, 1997). Mira en fou cap de llista al Congrés l'any 2000.

Pere Mayor, que ja liderava la UPV, encapçala les llistes del partit als comicis valencians del 1999 i del 2003. En totes dues ocasions ultrapassa els 100.000 vots però es queda a la porta del 5% (4,6% i 4,7%, respectivament), cosa que mena al relleu en favor de Morera. Les insinuacions de Mayor als sectors menys extremistes d'Unió Valenciana amb prou feines sí donen fruits, i l'estratègia de pactar a cada població amb qui més convinga –per comptes de prioritzar els governs de progrés– implicarà una indefinició del Bloc a ulls de molts electors. L'aterratge de Morera al número 28 del carrer de Sant Jacint replantejarà tota aquella tàctica i posarà com a objectiu número u l'accés a les Corts.

L'única garantia de tenir presència a la cambra valenciana demanava de teixir

un acord amb Esquerra Unida, via que no sols s'explora, sinó que s'amplia a tres formacions més i que culminarà a les acaballes del 2007 amb la denominació de Compromís pel País Valencià. A més d'EUPV i del Bloc, en formaran part Els Verds, Esquerra Ecologista i Izquierda Republicana.

La unió. L'entesa pentapartida va germinar gràcies a les converses encetades per Esquerra i País (EiP) i el Bloc d'Esquerres i Sobiranista (BES), les dues ales més nacionalistes d'EUPV i el Bloc. Els recels van ajornar-la fins pocs mesos abans dels comicis i, tret d'una trentena de municipis, a les eleccions locals cadascú va presentar-se en solitari. La marca no es va consolidar i l'electorat va penalitzar-ho de manera notable: si el 2003, separatament, Esquerra Unida i el Bloc havien sumat 268.000 vots (l'11,3%), el 2007, plegats, van quedar-ne molt lluny: 195.000 vots (el 8,1%).

Enric Morera va ser escollit diputat com a número dos de la circumscripció de València, la mateixa per què va ser elegida Mònica Oltra, que figurava al número tres. Aquesta havia evolucionat bastant i ja sintonitzava molt més amb el corrent EiP que no amb el Partit Comunista. Havia assistit legalment els diputats d'Esquerra Unida de l'anterior legislatura, la majoria dels quals, tot i procedir del PCPV, també s'havien resituat al si de la formació, tot defensant una línia més ecosocialista i tendent a l'entesa amb els nacionalistes valencians. Joan Ribó n'era el portaveu i l'exponent més evident.

EL TEMPS

EL TEMPS

Ribó, natural de Manresa (Bages) però assentat a València des que hi va arribar per a estudiar-hi enginyeria agrònoma, feia anys que era una cara visible d'Esquerra Unida. Havia estat secretari general del PCPV del 1992 al 1997, quan va assumir durant sis anys la coordinació general d'EUPV. Glòria Marcos va substituir-lo el 2003, just quan la coalició esquerrana vivia una recomposició interna. Marcos, independent, tenia molt més bona sintonia amb els comunistes que Ribó mateix havia encapçalat, i aquest, de la seua banda, anava acostant-se a EiP i es relacionava desacomplexadament amb el Bloc, tot defensant la necessitat d'un pacte el 2003, que no va recibir.

Quan finalment el Compromís s'estrena a les Corts, el juny del 2007, les tensions del 1987 es reproduiran de manera instantània. Aquell mateix estiu, les dues diputades afins a EiP –Mònica Oltra i Mireia Mollà– i els dos diputats del Bloc –Enric Morera i Josep Maria Panella– remouen la síndica del grup, que era Glòria Marcos, a qui arribaran a expulsar del grup parlamentari. La condició de diputada no adscrita que aquesta va adquirir va implicar que els dos únics diputats que li eren fidels –Lluís Torró i Marina Albiol– li seguien el pas. EiP, al seu torn, s'escindeix i es conforma com a Iniciativa del Poble Valencià. Oltra en serà la coportaveu.

La nova síndica del grup de Compromís també passa a ser Oltra, que es destaca per les seues crítiques ferotges al PP i que de seguida assoleix força protagonisme. L'exhibició de samarretes amb

PABLO GIL/ARXIU

Joan Ribó ha evolucionat del comunisme clàssic a l'ecosocialisme modern. Dels actes de bracet de qui era líder d'IU, Julio Anguita –dalt, a l'esquerra–, i d'Antonio Gutiérrez –el qui aleshores era secretari general de CCOO participa en un míting d'EUPV, a la tercera imatge–, tot passant pel càrrec de portaveu d'Esquerra Unida a les Corts, Ribó ara fa plinya amb els nacionalistes del Bloc. Ha dut el Compromís al 9% dels vots a València, on el Bloc, tot sol, mal no havia superat el 3%.

lemes reivindicatius i de denúncia de la corrupció va fer-la famosa, com també la seua dialèctica esmolada i directa. El PP va denunciar-la per “resistència a l'autoritat” arran de les protestes ciutadanes contra el pla del Cabanyal-Canyamelar, per bé que en va resultar absolta. De la mateixa manera, el vice-president Juan Cotino va afirmar en seu parlamentària que s'averkonyiria de tindre una filla com ella i que potser ni tan sols no sabia qui era son pare, una dada extrema del banc de dades de la conselleria de Benestar Social que Cotino ocupava quan

Oltra i la seua parella van adoptar dos xiquets etiops.

El to enèrgic d'Oltra va donar pas al més calmat de Morera, que va rellevar-la al capdavant del grup catorze mesos abans que s'esgotara la legislatura. Als comicis d'enguany, tots dos i Ribó han compartit cartell i mítings. El resultat d'aquesta confluència triple –de Neuss, Oliva i Manresa a les Corts i a l'Ajuntament del cap i casal– ha estat el més important del nacionalisme valencià.

Víctor Maceda